

**Житомирський державний університет імені І. Франка
Навчально-науковий інститут філології та журналістики
Кафедра теорії та історії світової літератури**

ПОЛІЛОГ

№ 2

**Науково-публіцистичний
студентсько-викладацький збірник**

Засновано у 2013 р.

**Житомир
2014**

УДК 82–92 : 82.09

Головний редактор

Володимир Єршов, доктор філологічних наук

Відповідальний секретар

Ольга Коржовська, кандидат філологічних наук

Редакційна колегія:

Галина Бондаренко, кандидат філологічних наук

Галина Соболевська, кандидат філологічних наук

Наталія Астрахан, кандидат філологічних наук

Тетяна Недашківська, кандидат філологічних наук

Олена Юрчук, кандидат філологічних наук

Вікторія Білявська, асистент

Юліана Кацемба, асистент

Верстка, технічне редагування

Жанна Ганько

Затверджено на засіданні
кафедри теорії та історії світової літератури
(протокол № 9 від 15 травня 2014 р.)

Державна реєстраційна служба України. Свідцтво про державну
реєстрацію друкованого засобу масової інформації:
Серія ЖТ № 184/561-Р від 04.04.2013 р.

ISSN 2311-1844

Адреса редколегії:

Житомирський державний університет імені Івана Франка.
10008. Житомир, вул. Велика Бердичівська, 40, корп. 4, ауд 503.
e-mail кафедри: zar.liter@gmail.com

© «Полілог», 2014.

ISSN 2311-1844

З М І С Т

ЕЙДОС ЛІТЕРАТУРНОГО ТЕКСТУ

Вікторія БІЛЯВСЬКА

ОБРАЗ РУІН В «МЕМУАРАХ ІЗ
ЖИТТЯ» ЄВИ ФЕЛІНСЬКОЇ 5

Юліана КАЦЕМБА

МОТИВ ПОГЛЯДУ ЯК СКЛАДОВА
АВТОХАРАКТЕРИСТИКИ ГЕРОЇВ У
«ЧОРНІЙ РАДІ» П. КУЛІША ТА
«СПОГАДАХ...» Г. ЖЕВУСЬКОГО 9

Ольга КОРЖОВСЬКА

КОНЦЕПЦІЯ АВТОРСТВА У
ЛІТЕРАТУРНИХ ПАМ'ЯТКАХ
КИЇВСЬКОЇ РУСИ 13

Анастасія ЦЕРКОВНА

ДИХОТОМІЯ МІСТА ТА СЕЛА У
ЗОБРАЖЕННІ УКРАЇНСЬКИХ
ЕТНІЧНИХ ЗЕМЕЛЬ У
«ЩОДЕННИКУ» Д. Т. ДЖЕЙМСА 17

Олена ЮРЧУК

УКРАЇНСЬКЕ ЯК ЕКЗОТИЧНЕ 21

Анна ВЕСЕЛЬСКАЯ

ОДИНОЧЕСТВО КАК ОДИН ИЗ
ВЕДУЩИХ МОТИВОВ ЛИРИКИ
М. Ю. ЛЕРМОНТОВА 25

Марина ВОДОТИЕЦ

ПОЛИСЕМАНТИЧНОСТЬ
СИМВОЛИКИ НАЗВАНИЯ РОМАНА
СТЕНДАЛЯ «КРАСНОЕ И ЧЕРНОЕ» 29

Олена ГОРЯЧКО

ЖАНРОВІ ОСОБЛИВОСТІ
«ЩОДЕННИКА В 3-Х ТОМАХ»
ВІТОЛЬДА ГОМБРОВИЧА 32

Светлана ГРИЦИК

ОСОБЕННОСТИ КОНФЛИКТА В
«МАЛЕНЬКИХ ТРАГЕДИЯХ»
А. С. ПУШКИНА 36

Марія ДЕРКАЧ

ХУДОЖНЯ СПЕЦИФІКА
УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДІВ
ТРАГЕДІЇ «ГАМЛЕТ» В. ШЕКСПІРА 40

Ганна КАРТАШОВА

ПОВІСТЬ ХЕМІНГВЕЯ «СТАРИЙ І
МОРЕ» ЯК ФІЛОСОФСЬКИЙ ТВІР 43

Аліна КОНСЕВИЧ

АВТОРСЬКІ ІНТЕНЦІЇ У
«СЛОВІ ПРО ЗАКОН І БЛАГОДАТЬ»
ІЛАРІОНА КИЇВСЬКОГО 46

Нина КУЛЕША

ЭПИЧЕСКАЯ ПРИРОДА КОНФЛИКТА В
ДРАМЕ А.Н. ОСТРОВСКОГО «ГРОЗА» . 49

Владислав МЕЛЬНИЙЧУК

РОЛЬ ХРИСТИАНСТВА
У ЖИТТІ ТА ТВОРЧОСТІ
МИХАЙЛА БУЛГАКОВА 52

Руслана МІНЕНКО

ПСИХОБІОГРАФІЧНИЙ РОМАН
«ТРОЯНДА РИТУАЛЬНОГО БОЛЮ»
С. ПРОЦЮКА: ІСТОРІЯ МАЛЕНЬКОГО
БІЛОГО ХЛОПЧИКА 55

Оксана НАУМЕНКО

ИСТОРИЯ СОЗДАНИЯ РОМАНОВ
«АННА КАРЕНИНА» И «ГОСПОЖА
БОВАРИ»; ЭСТЕТИЧЕСКИЕ ВЗГЛЯДЫ
ПИСАТЕЛЕЙ 59

Анастасія ПЕЦЫК

«ДАМА С СОБАЧКОЙ»: ЧЕХОВСКИЕ
ДОН ЖУАНЫ 63

Ірена РОМАНУХА

ГЁТЕ И МАСОНСТВО 66

Александра САНДАЛЮК

АЛЕКСАНДР БЛОК, КАК ПАТТЕРН И
ИДЕАЛ В ТВОРЧЕСТВЕ ИГОРЯ
ЖИВАГИНА 70

Алина СЕМЕНЮК

ТЕМА ЛЮБВИ И ТВОРЧЕСТВА В
РОМАНЕ М. А. БУЛГАКОВА
«МАСТЕР И МАРГАРИТА» 74

МОВОЗНАВЧІ

ОБРІЇ

Дар'я Мельничук

РЕЧЕВОЕ МАНИПУЛІВАННЯ:
УПАКОВОЧНИЙ ДИСКУРС 77

Татьяна НИКИШОВА

СРЕДСТВА ВИРАЖЕННЯ ОЦЕНКИ
В РУССКОЯЗЫЧНОЙ ПРОЗЕ
Т. Г. ШЕВЧЕНКО 81

Світлана САМІЙЛИК

ЗІСТАВЛЕННЯ АСОЦІАТИВНИХ
ПОЛІВ УКРАЇНСЬКИХ ТА
АНГЛІЙСЬКИХ ЛЕКСЕМ НА
ПОЗНАЧЕННЯ ОСВІТНІХ ПОНЯТЬ ... 85

Анна ТАРАСЮК

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧЕСКИЕ
ПАРАЛЛЕЛИ НАЗВАНІЙ РАСТЕНИЙ
В РУССКОМ И АНГЛИЙСКОМ
ЯЗЫКАХ 89

Наталія ЯКИМЕЦЬ

СЛОЖНОСТЬ И
НЕОДНОЗНАЧНОСТЬ ЯВЛЕНИЯ
«КОННОТАЦИЯ» 93

СОБОР МУЗ:

ПОЕТИЧНА СТОРІНКА

<i>Олександр ВИШНІВСЬКИЙ</i>	97
<i>Ірина БАБАЯН</i>	98
<i>Ольга ГАВРИЛОВА</i>	99
<i>Юліана КАЦЕМБА</i>	100
<i>Олена КОВАЛЬЧУК</i>	102
<i>Дар'янна КРУТОГОЛОВА</i>	103
<i>Ірина КУХАРЕЦЬ</i>	104
<i>Ілона ЛОГУНОВА</i>	105
<i>Лілія МАСАН</i>	106
<i>Ксенія МУЗИЧЕНКО</i>	107
<i>Альона НОВАКІВСЬКА</i>	108
<i>Кристіна ПОЛІЩУК</i>	109
<i>Оксана ПОЙДА</i>	110
<i>Яна РИБАНЮК</i>	111
<i>Лариса САВЧУК</i>	112

<i>Наталія СЕМЕНЧУК</i>	113
<i>Віра СМОЛЯР</i>	114
<i>Яна СТАВСЬКА</i>	115
<i>Марина СУПРУНЕНКО</i>	116
<i>Тетяна ТИЩУК</i>	117
<i>Володимир ЦЬОПИЧ</i>	118
<i>Тарас ЧУМАК</i>	119
<i>Марія ШОМКО</i>	120
<i>Надія ШАНЮК</i>	121
<i>Леся ЯНЧЕВСЬКА</i>	122

VPowerH

Володимир ШИНКАРУК

МИКОЛА КАВЕЦЬКИЙ:
«Я прийшов із світанків» 123

Микола КАВЕЦЬКИЙ

Поезії 126

Марія САМОЛЮК

МОЛОДЫЕ, ПЕРСПЕКТИВНЫЕ И
НЕМНОГО НАИВНЫЕ...
ПРОФИЛЬ И АНФАС 15 ГРУППЫ 128

Юліана КАЦЕМБА

ВІКТОРІЯ БІЛЯВСЬКА:
НА КАФЕДРІ ТА ПОЗА НЕЮ 132

ЮВІЛЕЇ

<i>Галина Іванівна СОБОЛЕВСЬКА</i>	137
<i>Антон Михайлович ЛІСОВСЬКИЙ</i> ...	138
<i>Петро Васильович БІЛОУС</i>	139
<i>Людмила Петрівна ПІДЛУЖНА</i>	140
<i>Семен Іларіонович ЛОСЄВ</i>	141
<i>Яків Феліксович РИВКІС</i>	142
<i>Павло Карпович СЕРБІН</i>	143

ХРОНІКА КАФЕДРИ

теорії та історії світової літератури ІФЖ
ЖДУ ім. І. Франка 2013 – 2014 н. р. 144

Марія ДЕРКАЧ
студентка 3 курсу ІФЖ

Науковий керівник:
О. В. КОРЖОВСЬКА,
кандидат філологічних наук, старший викладач

ХУДОЖНЯ СПЕЦИФІКА УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДІВ ТРАГЕДІЇ «ГАМЛЕТ» В. ШЕКСПІРА

У статті проведено аналіз художніх особливостей перекладів «Гамлета» В. Шекспіра. Здійснено порівняння між різними варіантами перекладу. Проаналізовано спільні риси в перекладах та визначено проблеми художнього перекладу і шляхи їх вирішення.

Актуальність дослідження визначається специфікою включення перекладів творів світової літератури у контекст україномовного літературного процесу. Оскільки трагедія «Гамлет» є складовою частиною літературного процесу, переклад цього твору українською мовою робить міцнішим зв'язки між сучасними літературами.

Художній переклад має справу не з комунікативною функцією мови, а з її естетичною функцією, оскільки слово виступає як «першоеlement» літератури. Це вимагає від перекладача особливої ретельності та ерудованості. У художньому перекладі контекст перекладача дуже наближається до контексту автора. Критерієм співпадання, або, навпаки, розходження обох контекстів є міра співвідношення даних дійсності і даних, взятих із літератури.

Початку праці Юрія Клена над перекладом «Гамлета» 26 березня 1930 р. (коли він уклав угоду з Харківським Державним Видавництвом Літератури й Мистецтва) передувало десятиріччя пошуків нових форм інтерпретації Шекспіра на українській сцені, започаткованих постановкою «Макбета» Київським Драматичним Театром. На той час український театр, як і література, розвивався швидкими темпами, тому існувала очевидна потреба в нових, більш сучасних перекладах п'єс Вільяма Шекспіра і передусім – у перекладі «Гамлета», адже переклад Пантелеймона Куліша не міг виконувати роль конвенційного перекладу, який можна було б ставити на сцені. Таким конвенційним, доступним масовому глядачу, сценічним і водночас глибинним у розкритті проблематики й високохудожнім у передачі поетики першотвору став переклад Юрія Клена. Юрій Клен не приймає ні словникової точності, ні ускладнених синтаксичних конструкцій, що перешкоджають розумінню змісту й призводять до порушення ритмомелодики, ні зайвих іншомовних слів, ні, навпаки, надмірного онаціональнення, «поселюччя» мови перекладу, тієї, за Юрієм Кленом, псевдонародності, звідки «не дуже далеко до тої кострубатості, яка

декому може навіть сумні думки, що українською мовою, справді, можна тільки складати пісні про Грицька та гречаники» [1, с. 121].

Виступаючи проти штучності й вульгаризації мови перекладу, Юрій Клен наполягає, що перекладач повинен зуміти передати ритміку та мелодійність вірша й при цьому максимально зберегти його зміст. Його переклад «Гамлета» став у певному розумінні поетичною декларацією й одним із вершинних досягнень перекладацької праці неокласиків. Якщо порівняти «Гамлета» Юрія Клена з перекладом Григорія Кочура (1908-1994) – учня Миколи Зерова то виявиться, що окремі поетичні фрази, навіть деякі суміжні рядки, в перекладі Г.Кочура співпадають або майже співпадають з перекладом Юрія Клена.

Л. Є. Гребінка часто друкувався в українській періодиці, здійснив повний переклад Шекспірового «Гамлета» 1939 року й передав машинопис до Київського українського драматичного театру ім. Івана Франка. Але машинопис загубився і лише в 1970-х роках його було віднайдено й передано до архіву музею літератури і мистецтва УРСР. Цей переклад увійшов до шеститомного видання творів В. Шекспіра, але при цьому він був істотно переправлений редактором відповідного тому М. В. Тупайлом, який відомий також як перекладач з англійської, зокрема, кілька його перекладів увійшло до збірки поетичних творів Едгара Аллана По «Ельдорадо» (Тернопіль, 2004). Отже, широкому читачеві переклад «Гамлета» Гребінки відомий у його відредагованому, інколи істотно зміненому, варіанті. І коли стараннями Київського видавництва «Основи» 2003 року автентичний переклад Гребінкою «Гамлета» вийшов окремим виданням, то стало зрозуміло, що справжнього Гребінку-перекладача український читач ще не знає. Зіставивши між собою відредагований Михайлом Тупайлом переклад із шеститомника і першотекст Гребінки, можна без перебільшення вести мову про «двох Леонідів Гребінок» – настільки різняться між собою в мовностилістичному плані ці два варіанти перекладу, приписувані одному автору. На відміну від Максима Рильського, який захоплювався Гребінчиним перекладом «Гамлета», і Григорія Кочура, який наполіг на його публікації в шеститомнику творів В. Шекспіра, Яр Славутич оцінив цей переклад не дуже високо: як такий, що «зменшує поетичні прикраси, властиві Шекспірові», хоч і роблено це, мовляв, «заради більшої дохідливості змісту в розмові дійових осіб» [9, с. 39].

Переклад «Гамлета» Юрієм Андруховичем вражає антиінтелектуалізмом, образною спрощеністю вислову порівняно з оригіналом, наявністю вкрай брутальної лексики (зокрема, Гамлет в Юрія Андруховича висловлюється лаконічно і прямо, нерідко грубо, без книжних «красивостей»). Оригінальна ж творчість Ю. Андруховича, поета і прозаїка, навпаки, характеризується інтелектуальною ускладненістю, вона насичена багатозаровими образними асоціаціями й складними синтаксичними конструкціями, прихованими цитатами, алюзіями, ремінісценціями. Його «Гамлет» виявляється пересипанням ремінісценціями, але не лише й не так шекспірівськими, як новочасними, з арсеналу самого Андруховича, а створений ним образ Гамлета з повним правом можна назвати новим українським Гамлетом, майже ровесником інтелектуально не вельми вибагливої української молоді

зламу тисячоліть. Отже, «Гамлет» Ю. Андруховича вартий уваги як «постмодерністський жест» письменника, як літературна провокація і громадська акція. Характерною для нього є ремінісцентність (що цілком закономірно, оскільки ремінісценція стає одним із провідних прийомів у літературі постмодернізму, до якої безсумнівно належить оригінальна творчість Юрія Андруховича). Причому перекладач широко вдається як до літературних, так і до паралітературних ремінісценцій.

Розглянуто сутність художнього перекладу, досліджено стилістичні особливості художнього перекладу трагедії «Гамлет» В. Шекспіра, лексико-семантичні особливості мови п'єси та рівень адекватності перекладів даному твору на лексичному рівні.

М. Деркач. Художественная специфика переводов трагедии «Гамлет» У. Шекспира.

В статье проведен анализ художественных особенностей переводов «Гамлета» Шекспира. Проведено сравнение между различными вариантами перевода. Проанализированы общие черты в переводах и определены проблемы художественного перевода и пути их решения.

M. Derkach. Specific of interpretations of the tragedy "Hamlet" Shakespeare.

In the article the analysis of artistic features translations of "Hamlet" Shakespeare. The comparison between the different approaches. Analyzed similarities in the transfers and problems of literary translation and ways of their solution.

Список використаної літератури

1. Бургардт О. Новий переклад «Фауста» // Життя і революція. – 1926. – № 9.
2. Доценко Р. Сто років тому на зорі українського Шекспіра // Всесвіт. – 1982. – № 10. – С. 156–158.
3. Зеров М. К. Лекції з історії української літератури (1798–1870) / За ред. Дорін В. Горзлін і О. Соловей. – Торонто: Мозаїка, 1977.
4. Зіневич Л. Шекспір і Україна // Зарубіжна література в навчальних закладах. – 1999. – № 8. – С. 44–46.
5. Зорівчак Р. П. Внесок Григорія Кочура до Зеровіани. До десятої річниці від дня відходу Григорія Кочура у вічність – 15 грудня 1994 р. // Нар. Воля. – 2005. – 26 трав. – Чис. 21. – С. 6.
6. Коптілов В. В. Актуальні питання українського художнього перекладу. – К.: Дніпро, 1971. – С. 3–132.
7. Коптілов В. В. Першотвір і переклад. Роздуми і спостереження. – К., 1972. – 216 с.
8. Паунд Е. Вибраний. Поезія. Есей. Канто / Пер. з англ., статті та ред. І. Костецького. – Т. I. – Мюнхен : На горі, 1960. – 344 с.
9. Славутич Яр. To be or not to be в українських перекладах // Українська шекспіріана на Заході. – Едмонтон : Славута, 1987. – С. 38–39.
10. Тарасова Н. І. Шекспір в українських перекладах // Зарубіжна література в навчальних закладах. – 1999. – № 5. – С. 33–36.